

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

Caput XVII. Adversa sunt contraria affirmantia, quæ inter se velut è regione perpetuò adversantur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

VI. Denique cū ex unius negatione infertur alterum. ut, *Non sum tuus pater. Ergo sum tuus filius. Iste non est præceptor Padagogicus. Ergo est discipulus Padagogicus.*

[Divisiones Relatorum vide supra in prodida scala Prædicamentorum.] Sic fuerunt Relata, sequuntur Adversa.

CAPUT XVII.

I. Adversa sunt contraria affirmantia, quæ inter se velut è regione perpetuò adversantur.

E regione perpetuò adversari, est inimicissima dissensione sic ad invicem sine intermissione è diametro pugnare, ut nunquam per naturam simul esse aut coire in unum possint: ut, *Virtus, vitium: Pax, bellum.*

[Nomen Adversorum ex Cicerone desumptum est, Græcè aliàs dicuntur ἐναντία, τὰ ἀλλήλων διαφέροντα. Contraria extrema. Differunt à Relatis, quia Relata ita dissentiunt, ut tamen èg amicissimè consentiant, sed, ad invicem constituent. Differunt à Privantibus, in adversis enim est habitus duplex: in privantibus verò tantum unus.

Exempla inventionis.

Adversa.	Adversa.
Virtus	Vitium.
Sapientia	Stultitia.
Albedo.	Nigredo.
Bellum.	Pax.
Bonum.	Malum.
Calidum.	Frigidum.
Spiritu.	Caro.
Libertas.	Servitus.
Fides.	Incredulitas.
Res secunde.	Res adverse.

E quibus conficiuntur enunciata hæc: *Virtus est vitium fugere, è sapientia prima Stultitiã caruisse, Si cor-*

visus est niger, non erit albus. Si pax optanda, bellum debet evitari. Si summum bonum omnibus expetendum: Malum omnibus erit fugiendum. Utinam vel calidus vel frigidus esses. Caro concupiscit adversus spiritum. Liberi facti à peccato, servi facti estis justitiae. Quicumque crediderit salvus erit; qui incredulus, damnabitur. Quem res plura in medio delecta vere secunda, Mutata quatiens.

Ex iisdem disputantur Quaestiones dubiae argumentum tertio sumpto ab Adversis. Thema. Pax est optanda. Quia bellum est fugiendum. Summum bonum omnes appetunt. Quia malum omnes fugiunt. Sapiens virtutis studiosus. Quia stultitia caret & vitium fugit. Debolus non est bonus. Quia est malus. Aethiops non est albus. Quia est niger. Thomas non verà fide praeclusus est. Quia incredulus. Sancti non vivunt in carne. Quia spiritus vivificantur. Cicero adversam fortunam moleste tulit. Quia prosperis animo fuit elatiori. Pii debent esse servi Iustitiae. Quia liberi facti à peccato.

Sic adversa sunt: Robur, debilitas: veritas, falsitas, vituperium: honestas, turpitudine: grave, acutum: velle: affirmare, negare: simplex, compositum: absolutum, relatum: activum, passivum: amor, amor: alienus, suus: proprium, commune: Matth. 6. 24. Non potestis Deo servire & Mammonae. 1. Cor. 10. 21. Non potestis poculum Domini bibere, & poculum demoniorum: non potestis mensae Domini participes esse, & mensae demoniorum. 2. Cor. 6. 14. Quid est Iustitiae consortium cum injustitia? Et quae concordia Christo cum Belial? aut quae pars fidelis cum infideli? & quae consensus templi Dei cum simulachris? Joh. 6. Maeror non convertetur in gaudium. Matth. 16. Caro & sanguis non relevavit tibi, sed pater meus qui in caelo est. Horat.

— Quid mea cum pugnat sententia secum: Quod petiit, spernit; repetit quod nuper omisit. Aituat, & vitæ disconvenit ordine toto, Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis, &c.

Adversorum hi sunt CANONES.

I. Adversa se mutua pellunt & destrunt. Sunt enim contraria, quæ in eodem genere

plurimum differunt. Sic, calor pellit frigus. Vir-
us destruit vitium: Pax bellum, &c.

[Intellige in gradibus excellentibus. At non in re-
missis; Sic enim potest esse tepor, qui ex repressis calore & fri-
gore constat, (sed tum tepor non est contrarium adversum,
verum calori & frigori disparatum) Alias calor & frigus quã
talia, semper sibi sunt extremè adversa. Hic observa duo: I.
Quod contrarium adversum nonnunquam alterum adver-
sum dicitur augere, veluti frigus hybernum calorem ventri-
culi, non fit per se, sed per accidens, propter scilicet antiperista-
sin, ut Physici loquuntur. II. Quod adversa qualitates in
missis dicuntur temperari, non ipsa extrema per se desinunt,
adversari plurimum, sed subjectum ab illis est alteratum, ut
non amplius simplices qualitatum summosq; actus habeat,
sed potentias (altem propter misturam adverse affectorum E-
lementorum. Vide Libav. fol. 243.] Itaq;

II. Adversorum uno verè affirmato, ne-
cesse est negari alterum, & contra:

Uno adversorum negato, necesse est affir-
mari alterum. Absurdum enim est & impossi-
bile adversa per se jungete. ut, Saul est repro-
bis. Ergo non est electus. Absolon est malus.
Ergo non est bonus. Color est albus. Ergo non est
niger. Non est albus. Ergo non est niger.

[Philippus ita effert. Positã unã qualitate in gradi-
bus excellentibus, removeretur contraria qualitas. Re-
ciprocatio autem hujus Canonis semper procedit, si adversa
considerentur qua adversa sive extrema: Non quã refe-
runtur ad media. Sic enim sunt disparata. Itaque non V. C.
Corvus non est albus. Ergo est caeruleus, flavus, &c. Vid.
suprà Disparatorum Canones.]

ELENCHUS

Adversorum committitur I. Cùm pro Adversis
ponuntur, quæ revera adversa non sunt. ut, Filius Dei
est genitus. Ergo non est aternus. Hector est fortis. Ergo
non est temperans. Sursum est Christus. Ergo non deorsum.

[Hæc

[Hæc enim non aduersa, sed diuersa sunt.]

II. Si aduersa mediata sumantur pro immediatis
ut, Aër non est frigidus. Ergo est calidus.

[Potest enim esse tepidus.]

III. Cùm in utroque Aduerso non sunt æquali
gradus, ut, Mala opera damnant. Ergo bona saluant.

[De hoc exemplo vid. sup. c. 16. Canon. Contrariorum]

Hæc de Contrariis affirmantibus; restant Negantia.

CAPUT XVIII.

I. **C**ontraria Negantia sunt, quorum alterum ait, alterum negat idem.

[In Contrariis negantibus dua sunt affectiones. I. Affirmatio, quâ significatur natura siue qualitas, quæ reuerenti quid est, seu subiecto inhaeret. Ut virtus significat habitum bonum inclinantem ad actiones honestas; Vita significat energiam vivendi in anima. II. Negatio, quæ significat prius affirmatæ vel negationem, ut non virtus, quæ alia quavis negatur, quæ virtus non est; vel Privationem, mors, quæ vitæ siue facultatis vivendi extinctionem significat. Hic observa. I. Dicitur contraria negantia Synecdochæ part. pro toto, à fortiori nimirum. II. Non sicut affirmantia definiuntur, quorum utrumque affirmat: Ita & negantia definiuntur, quorum utrumque negat. Quia 1. alterum hinc affirmat: alterum negat. Et 2. in puris negantibus non rationis usus. III. Sicut Affirmatio, ita & Negatio est Critica iudicii propria: alia Topica quæ huiusmodi Topicè negare est arguere rem non esse, siue undiquaq; in determinato subiecto. Atq; ita est simplex siue incomposita & nuda argumentorum, seu singularum notionum negatio sine compositione, complexione & dispositione axiomatis ut, Est, non est: Ens, non Ens. Petrus, non Petrus. justus, non justus: Lux, tenebræ; Vita, mors. At si conjungo hæc & dico, Petrus non est justus; axiomatis est negatio. IV. Enunciantur interdum negantia expræ-